

Inseguretats preferents

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que no se sap amb seguretat l'any d'edició de la peça teatral *Gonzalo Bustos de Lara*, de Francesc Altés i Casals, i indica com a data probable el 1827. Però se sap amb seguretat l'any de l'estrena, el 1819, i que es va celebrar en un teatre de Madrid, i no en diu res.

Poc olfacte

Llegim a la versió Random House Mondadori-Carme Arenas de la novel·la *El cementiri de Praga*, d'Umberto Eco: "A Drumont no li faltaven les bones amistats en diversos entorns i amb olfacte periodístic." A banda de confondre entorn per ambient, com fa habitualment la traductora, no són pas les amistats que tenen olfacte periodístic, sinó Drumont: "Drumont non mancava di buone conoscenze in vari ambiente, e di fiuto giornalistico", és a dir, "Drumont no era pas mancat de bones relacions en diversos ambients, ni d'olfacte periodístic."

Escultura anònima

La solapa de l'edició de Columna de la novel·la *El que et cau dels ulls*, de Gabriele Picco, indica, sobre l'escultura que il·lustra la coberta: "Fibra de vidre pintada, vidre de Murano, sistema de filtració, peixos, 160x90x80 cm." Potser hauria estat millor indicar el nom de l'escultura, *Nuotatori di lacrime*, i, més encara, el de l'autor, perquè és l'escriptor mateix.

L'escambell perd sentit

El DIEC2 ha suprimit el sentit figurat d'*escambell* que entra l'Alcover-Moll –"persona o cosa que serveix a algú per a elevar-se, aconseguir els seus fins, dominar"–, perquè ha traslladat a l'entrada *servir* la locució que el recollia, "*Servir d'escambell a algú*. Ajudar a enlairar-lo". La locució que hi manté, "*Caure de l'escambell*. Perdre la importància, la influència", no serveix per a indicar el sentit figurat del mot.

La biografia del medievalista Santiago Sobrequés i Vidal, una crònica de la represa cultural gironina

La biografia del professor i historiador medievalista Santiago Sobrequés i Vidal (Girona, 1911-1973), que Josep Clara (Girona, 1949) acaba de publicar a l'editorial Base, *Santiago Sobrequés i Vidal. La història al servei d'un país*, és una crònica de la represa cultural gironina durant els darrers anys del franquisme. I, pel que fa a la trajectòria del biografat, un exemple destacat dels nombrosos intel·lectuals i escriptors que durant la immediata postguerra van haver de jugar amb les cartes imposades del règim per a poder exercir la seva activitat, i després, als 60, van acabar distanciant-se'n, fins al punt que el personatge, com tants altres amb trajectòries similars, va ser considerat per la policia –llegeix Clara en un informe del 1969 conservat a l'arxiu del Govern Civil de Girona– de "catalano-separatista".

Si, recorda Josep Clara, era considerat un element addicte al règim quan passà per la depuració de postguerra i quan va fer les oposicions per a esdevenir professor d'institut –és a dir, funcionari del Ministeri d'Educació–, i encara a mitjan anys 50, i ho era del tot quan es presentà a les eleccions municipals o quan fou nomenat director de l'institut de Girona, el fet de participar en diverses empreses del país, els anys 60, ressaltà públicament la seva faceta catalanista. L'historiador –que de professor d'institut va passar a professor universitari, a Girona mateix– va ser present en la constitució de la llibreria Les Voltes de Girona i d'Edicions 62, escrivia a *Serra d'Or*, donava suport al premi Bertrana i va posar-se a escriure i a publicar preferentment en català.

El biògraf pot parlar, doncs, d'un Sobrequés jove, catalanista i d'esquerres; d'un Sobrequés tocat per la guerra civil i les seves terribles conseqüències, reclòs en el treball productiu i la família, i ben acceptat pel règim franquista; i, finalment, d'un Sobrequés més lliure, sobretot després de deixar la direcció de l'institut, compromès amb la recuperació del país i el desvetllament democràtic, a través d'una actuació ferma, murri a vegades, no gens extremista, i tanmateix mal vist i sospitós per als servidors del règim.

A l'àmbit cívic i ciutadà, la seva presència va tenir, a Girona, un pes específic considerable, no gens espectacular, però eficaç, conclou Josep Clara. Santiago Sobrequés era gironí, va treballar a Girona, deixant a banda els anys que va fer de professor a Terrassa, abans de la guerra i durant la guerra, però el seu camp de recerca científica no es limità a la regió gironesa, tot i que primer va ser un historiador de la Girona baix-medieval, i va esdevenir un historiador medievalista de primera fila.

Per al biògraf, homes com ell, senzills i amables, convençuts i generosos, actius i ben documentats, que no feien part dels rengles dels ambiciosos ni mostraven actituds radicals subversives, eren els més temuts per la dictadura, perquè, a més de ser civilitzats i possibilistes, gaudir d'un prestigi cultural clar i mantenir unes relacions socials àmplies, actuaven de bona fe i ho feien, és clar, conscients del perill a què s'exposaven en un règim dictatorial.

EDITORIAL BASE

Santiago Sobrequés i Vidal durant els anys 30, a Terrassa. Feia de professor a l'institut d'aquella ciutat.